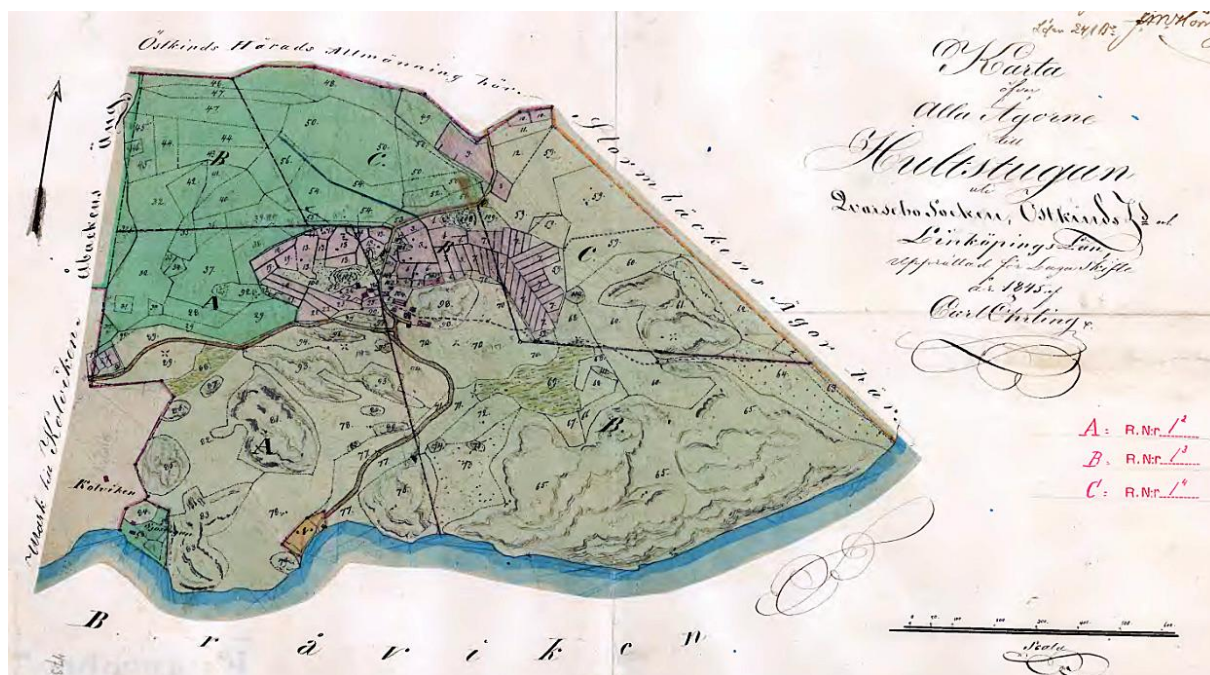

Hultstugan genom tiderna

Del 2

Laga skiftet

År 1844 begärde bröderna Isacson förrättning om laga skifte vilket genomfördes året därpå och omfattade då som reglerna föreskrev alla tre gårdarna. Syftet var att överge det uråldriga system man hade haft där man delade på all mark i små tegar omgärdade av diken och som låg utspridda över hela byns marker. Kartan nedan visar hur åkermarken med gråbrun färg är uppdelad i små tegar. Ängsmarken är grönfärgad och skogs- och hagmark ljus grön. Hultstugan delades upp så att varje gård fick all mark samlad och byggnaderna på egen mark. För att göra fördelningen rättvis gjorde lantmätaren en noggrann karta över all mark och bedömde värdet av varje teg. Byns byggnader låg samlade som kartan visar. Man försökte dela upp marken så att byggnaderna så långt möjligt kunde ligga kvar. Det blev möjligt för gårdarna A och B enligt kartan. Gården C:s (Gustaf Isacssons) behövde flyttas till det läge den norra gården har idag. Där byggdes ett nytt boningshus – det som står där ännu idag. Gustaf Isacson ekonomibyggnader (loge och stall med halmtak och fähus med bräntak) flyttades ca 350 m. Även en del av Carl Isacson byggnader behövde flyttas drygt 100 meter. Vid stranden avsattes ett gemensamt område till skötgård.

Laga skifteskartan över Hultstugans marker år 1845. Uppdelningen av gårdarna A, B och C framgår.

Häradskartan från 1868 visar att mycket mark har nu uppodlats jämfört med 1845. Den norra gården har fått sitt nya läge och redovisas med Utlfg vilket betyder utflyttad lägenhet. Mellangården har fortfarande kvar sitt ursprungliga läge. Dagens boningshus byggdes först 1906. Karlslund har just bebyggts och Sjöstugan är redovisad som BS = backstuga på Hultstugans ägor.

Gårdarna under 1900-talet

Boningshuset liksom flygeln till mellersta gården byggdes 1906. Det ursprungliga huset stod kvar ännu in på 1950-talet om än i förfallet skick. Rester av huset kan fortfarande ses intill vägen. Ekonomibyggnaderna uppges vara byggda 1882.

Mellersta Hultstugan 1951. Foto H. Moberg

Det nuvarande boningshuset till den södra gården byggdes 1915 sedan det gamla brunnit. Ekonomibyggnaderna är uppförda omkring 1900. Ny ladugård byggdes 1954. Den ursprungliga logen har brunnit ned varpå den nuvarande av plåt uppfördes (1970-talet?)

Den södra gården 1954. Observera gårdsgården och att ladugårdsbygget pågår. Foto Å Moberg

Bengt-Göran Andersson och Jan Moberg tar en välbehövlig saftpaus vid slåttern på Ängstugans mark som arrenderades av Nils Andersson. Hästen Faggen drar slåttermaskinen. Året var 1952.

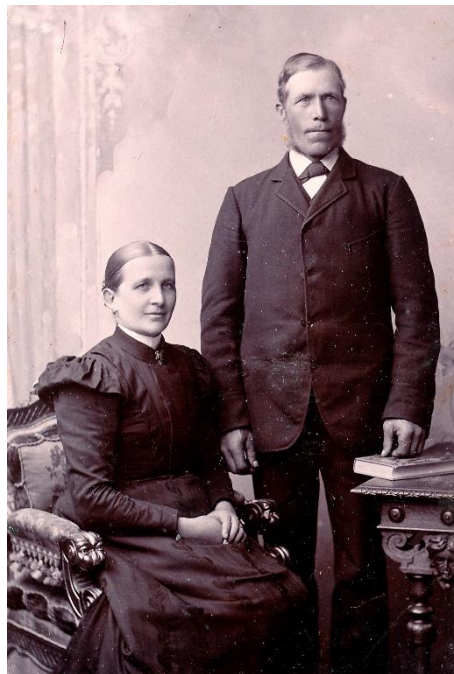
Boningshuset till den norra gården uppfördes som nämnts strax efter laga skiftet 1845. Ekonomibyggnaderna är uppförda omkring 1890. Magasin och svinhus byggdes 1908.

Den norra gården år 2000. Foto J Moberg

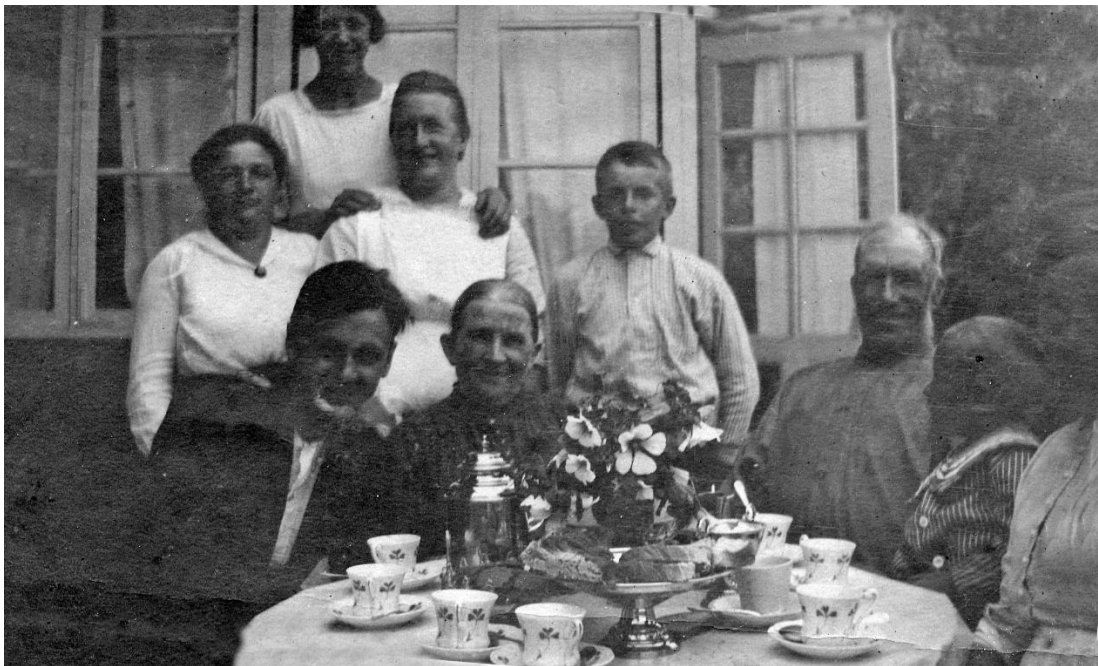
Den norra gården år 2000. Verandan är numera ombyggd. Foto J Moberg

Carl och Lovisa Andersson som gifte sig och flyttade in på Hultstugan 1882. Lovisa dog 1924. Foton från T. Johansson Sjöborg.

Dottern Elin Andersson född 1885. Foto från Sjöborg.

Födelsedagskalas på Hultstugan. Lovisa Andersson i mitten.

Gårdarna idag

De sista aktiva jordbrukarna var Algot Pettersson som drev den norra gården och Nils Andersson som drev den södra och även arrenderade den mellersta. Jordbruk som enda levebröd upphörde på 1960-talet. Marken har brukats sedan dess antingen genom arrende av andra gårdar eller som binäring. Djur hålls fortfarande på den norra och mellersta gården. Den mellersta är permanentbostad, den norra fritidsbostad medan den södra hyrs ut till främst tyska turister. Det år 2005 uppförda huset på den norra gården är permanentbostad. Nästan all åkermark hålls fortfarande öppen. Tre tomter för fritidshus avstyckades från den södra gården på 1950-talet väster om Karlsro strax innan strandskyddslagen började gälla. 5 tomter avstyckades lite senare öster om Karlslund och en öster om Kolvik.

Torp avstyckade från Hultstugan

Sjöstugan eller Bäringstorp

Första gången vi hittar torpet i husförhörslängderna är 1798. Det kallas Sjöstugan på Hultstugans ägor. Båtsman Anders Bäring flyttade hit med sin fru och sina tre barn 1797. Han drunknade 1834. I dödboken står det: *"Avskedade Båtsmannen Enklingen Anders Bäring i Sjöstugan omkom nådeligen under segling emellan Mauritzberg och Flintö-Skäret den 3 juni kl 4 em i en ålder av 68 år 7 månader 2 veckor och 3 dagar. Kroppen var ännu den 14 juni icke igenfunnen"*. I samma olycka drunknade även hans måg avskedade soldaten Anders Grill i Östra Ängstugan. Bärings hustru Maja Stina hade dött två år tidigare. Om henne står det noterat "Mäst blind". Två av deras söner blir kvar här "Veneriskt sjuka". De kom senare att betecknas som fattighjon.

1834 flyttade den nyblivna änkan Grill från Ängstugan in med sina fyra söner 3 – 18 år gamla. Året efter fick hon en oäkta dotter. Hon bor här fram till sin död 1868. Hon har då haft visst understöd från kommunen. Om en av sönerna Bäring står antecknat Blind och han flyttar 1869 till Fattigstugan och dör året därpå.

1868 flyttar backstugusittaren Erik Andersson Grill in med hustru och fem barn. Tre av barnen flyttar ut så småningom men in flyttar 1880 arbetskarlen Hallgren med hustru och fem barn! Han dör sedan fem år senare "utfattig". År 1878 skaffade sig kommunen dispositionsrätt till den s.k. Bäringsstämpan för att där kunna ha fattigstuga och småbarnskola. Någon skola blev det aldrig men Sjöstugan tyckas ha haft funktion av fattigstuga som komplement till Sockenstugan.

1897 flyttar fiskaren Lars Fredrik Eriksson in och kommer att äga Sjöstugan under många år. De hade ofta andra inneboende i huset. Fastigheten köptes senare av fiskaren Karl Johansson som bedrev fiske här innan familjen flyttade till Näveksvarn på 1960-talet. Sjöstugan kom nu att bli fritidsbostad och köptes 1968 av familjen Hedin. De lät bygga om huset till den form det har idag. 1974 sålde de Sjöstugan eller Bäringstorp som det nu kom att kallas till familjen Tubbin. Karl Johanssons söner Sune och Leif har fortsatt med fiske och Sune är en av få kvarvarande yrkesfiskarna i Sörmland. Sune berättar i boken Kustfiske – från Fifång till Näveksvarn av Andersdotter & Frieberg om tiden vid Sjöstugan. *"När jag var ung fiskade vi med två båtar. En liten ekbåt med en kultändningsmotor på 5 kh som jag övertagit från min far, samt en lite större båt som pappa och min två år yngre bror Leif använde. På våren fiskade vi mest inne i Bråviken efter lekströmming och på hösten mera utåt kanterna. På vintrana drog vi strömmingsnot."*

Notdragning vid Kungshäll i början på 1950-talet. Notkung är Karl Johansson, Sjöstugan nr 2 fr v. I bakgrunden hans fru Astrid med sonen Sune. T.v. Sunes farbror Göte Johansson och nederst i mitten Sunes farbror Yngve Johansson. T.h. Nils Andersson från Hultstugan.

Carlslund

Sonen på Hultstugan Carl Johan Carlsson f 1842 och Lovisa Andersdotter f 1835 i Kila fick dottern Anna Lovisa den 25 april 1863 utanför äktenskapet. De gifte sig annandag jul samma år och flyttade då som första ägare in i Carlslund. 1865 fick de en son. Redan 1866 flyttade Carl Johan med familj till Hultstugan för att därifrån lite senare flytta till Östra Husby. Till Carlslund flyttar istället hans mor Maja Stina Jansdotter som just blivit änka med sina fyra hemmavarande barn. Carlslund kom sedan att brukas av olika ägare. 1921 flyttade änkan från Hultstugan Matilda Lovisa Karlsson hit med två av sina barn. 1930 förvärvade sonen Viktor Pettersson uppväxt på Hultstugan gården och hade den fram till omkring 1953 då han flyttade in på ålderdomshem. Sedan dess har Carlslund varit fritidsbostad med flera olika ägare. Ladugården har byggts om till fritidsbostad och avstyckats. Några ytterligare fritidsbostäder har sedan dess kommit till ovanför Carlslund.

Karlsro

Första ägare till denna stuga vid sjön var Karl Erik Eriksson född i Kvillinge och hans hustru Johanna Charlotta Eriksson född i Ö Stenby. De hade närmast kommit från Tallbacken lite väster om Karlsro. Karl Erik dör 1921 men änkan bor kvar här 1925. En fiskarefamilj hyr Karlsro 1921 – 25. Karlsro blev senare fritidsbostad och genomgick en omfattande ombyggnad.

Marieborg

Fiskare/sjöman Emil Oskar Pettersson f 1878 och uppväxt på Hultstugan (den södra) gifte sig på nyårsafton 1902 med Sigrd Maria Andersson f 1880. De flyttade samma dag in i det nybyggda Marieborg vid Bråvikens strand. De flyttade därifrån efter några år och huset hyrdes sedan ut till olika familjer bl. a några pråmskepparfamiljer. Huset köptes av Henning Gustafsson i Norrköping. Huset har exteriört inte ändrats något sedan det byggdes för över 100 år sedan.

Familjen Henning Gustafsson dansar kring midsommarstången. Troligen 1916.

Källor

Fornlämningsregistret

Husförhålls- och födelseböcker Kvarsebo församling

Lantmäteriet kartarkiv, Gävle

Svenska gods och gårdar, Östergötland, Norra delen. 1940

Sveriges bebyggelse, Östergötlands län del IX. 1952

Håkan och Joakim Petterssons hemarkiv

Kvarsebo Hembygdsförenings bildarkiv

Bild från Kungshäll från Sune Johansson

Kontakt

Uppgifterna här har tagits fram av Jan Moberg, som gärna tar emot rättelser, kompletteringar, foton m.m. Epost jan.moberg.nykoping@telia.com, mobil 07